

KVALITETSREDOVISNING för år 2007

**Pedagogiskt bokslut för
Modersmålsundervisningen**

**Eslövs Kommun
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden**

MODERSMÅLSUNDERVISNING

Om en elevs föräldrar eller vårdnadshavare eller en av dem har ett annat språk än svenska som modersmål och språket utgör dagligt umgängesspråk för eleven, skall eleven få undervisning i modersmålet som ett ämne (modersmålsundervisning), förutsatt att eleven har goda kunskaper i modersmålet och att han eller hon även önskar få sådan undervisning (Gymnasieförordningen 5 kap 7 §).

Förutsättningar

Generellt

Eslövs kommun erbjuder modersmålsundervisning, modersmålsträning och studiehandledning. Modersmålsträning och studiehandledning bedrivs inom den ordinarie verksamheten, medan undervisning i modersmål förläggs utanför ordinarie schema. Modersmålsträning förekommer enbart inom förskoleklassen. Verksamheten är dynamisk avseende in- och utflyttningar av elever och intagningen sker därför kontinuerligt under hela läsåret.

Modersmålsundervisning

Deltagandet i *modersmålsundervisningen* är frivilligt och skall ordnas efter föräldrarnas skriftliga medgivande, som är bindande för ett läsår i taget. Att delta i modersmålsundervisning är frivilligt, men kommunerna är skyldiga att anordna sådan för alla elever som har ett annat språk än svenska som dagligt umgängesspråk hemma. Undervisning behöver dock inte anordnas om lämplig lärare inte finns eller om antalet elever per språk i hela kommunen är färre än fem. Modersmålsundervisningen syftar till att utveckla kunskaperna i det egna språket, men också att hjälpa eleverna att få en stark självkänsla och främja deras utveckling till tvåspråkiga individer med dubbel kulturell identitet och kulturkompetens. Gymnasieelever med annat modersmål än svenska har rätt till modersmålsundervisning. I gymnasieskolan kan elever läsa modersmål som individuellt val, som språkval eller som utökad studiekurs. Den elev som vill läsa modersmål i gymnasieskolan måste ha betyg i ämnet från år nio i grundskolan eller motsvarande kunskaper.

Studiehandledning

En elev skall få *studiehandledning* på sitt modersmål om eleven behöver det (Gymnasieförordningen 8 kap 5 §). Studiehandledning på modersmålet skall ges till elever som inte kan tillgodogöra sig undervisningen på svenska i ett eller flera ämnen. Elevens rätt till studiehandledning beror på hur väl denne behärskar det svenska språket, inte om eleven är i behov av annat stöd. Studiehandledningen kan förekomma inom ramen för modersmålsundervisningen. Det finns hinder som medverkar till att studiehandledning kan vara svår att anordna. Det kan vara svårigheter att rekrytera lämplig lärare. Det kan även handla om omfattningen av lärarnas tjänstgöring, som gör att ytterligare arbetsuppgifter blir svåra att lägga till – läraren ifråga arbetar redan heltid – och det kan handla om lärarnas kunskaper i de olika skolämnena och kurserna. Det sistnämnda blir ett problem på gymnasieskolan med dess stora utbud av kurser, allt från kärnämnen till de yrkesinriktade programmens mångfald av karaktärsämnen. Ytterligare en faktor kan vara bristande kännedom om elevernas rättigheter vad gäller studiehandledning.

Administration

Expeditionen för invandrarundervisning administrerar modersmålsundervisningen, modersmålsträningen och studiehandledningen. Expeditionen finns inom Barn och Familj och förestås av en rektor. Expeditionen genomför varje vårtermin en behovsinventering inför kommande läsår, som ligger till grund för en preliminär tim- och tjänstefördelning.

Behörighet

Över 70 procent av modersmålslärarna har formell behörighet, d.v.s. de har någon form av pedagogisk utbildning, antingen från hemlandet eller från Sverige. Antalet tjänster i modersmål uppgår till 11,5. De flesta av modersmålslärarna tjänstgör på flera skolenheter, ofta med början klockan 11.00 på dagen till sena eftermiddagar. De kommer sällan i kontakt med sina svenska kolleger eftersom modersmålsundervisningen ligger utanför ordinarie skoltid.

Kompetensutveckling

Under de två senaste läsåren har modersmålslärarna ägnat sig åt ett gemensamt kompetensutvecklingsprojekt under namnet *Tillämpad lingvistik i diaspora i komparativ framställning*. Projektet kommer att fortsätta läsåret 2007-2008, där lärarna kommer att få möjlighet att presentera sin respektive språk i jämförelse med svenska för att sedan använda dessa kunskaper i arbetet med eleverna.

Övergripande bild av kvaliteten inom modersmålsundervisningen ¹

Deltagande läsåret 2006-2007

Under läsåret 2006-2007 bedrevs modersmålsundervisning, modersmålsträning och studiehandledning i förskoleklassen, grundskolan och gymnasieskolan på femton språk med totalt 503 deltagare. Av dessa gick 92 på gymnasieskolan. Läsåret 2005-2006 bedrevs modersmålsundervisning på 16 språk med 531 deltagare. Av dessa gick 85 på gymnasieskolan.

Av det totala antalet elever som anmält intresse för modersmålsundervisning kunde över 90 procent erbjudas undervisning mot cirka 50 procent i riket. Modersmålsundervisningen inom gymnasieskolan i Eslöv läsåret 2006-2007 bedrevs på nio språk: albanska (51 deltagare), arabiska (12), bosniska (15), somaliska (5), spanska (5), serbiska (1), makedonska (1), polska (1) samt thai (1). Undervisning i danska har inte kunnat erbjudas på grund av grund av lärarbrist. Undervisning i estniska, filippinska, finska, kinesiska, malajiska, nederländska, portugisiska, ryska och tagalog (en filippinsk dialekt) har inte kunnat erbjudas på grund av de gällande reglerna om att det krävs minst fem elever per språk om undervisningen skall startas.

Elevernas uppfattning om modersmålsundervisningen

Eleverna som deltar i modersmålsundervisning är mycket nöjda med undervisningen. Detta framkommer i den enkät som genomfördes vårterminen 2007, och som, med smärre justeringar, har genomförts sedan vårterminen 2000. Enkäten skickades till 147 elever och besvarades av 136 elever (svarsfrekvens 91,5 procent). Sextiotre (63) av dessa var gymnasieelever. De resultat som redovisas gäller både grundskolan och gymnasiet, men det finns ingen rimlig anledning att

¹ Sammanställningen bygger på Kvalitetsredovisning. *Läsåret 2006-2007. Modersmålsundervisning* upprättad av rektor för Expeditionen för invandrarundervisning.

tro att gymnasieelevernas uppfattningar och omdömen på ett avgörande sätt skulle skilja sig från den totala populationens (inom parentes anges värdena från enkäten som genomfördes 2006):

- 92 (94) procent uppger, att de är nöjda med antalet lektioner per vecka.
- 94 (91) procent uppger, att de är nöjda med tiden för undervisningen.
- 95,5 (98) procent uppger, att de är nöjda med lokalerna.
- 95 (96) procent uppger, att de är nöjda med läromedlen.
- 98 (99) procent, uppger, att de är nöjda med läraren.
- 80 (88) procent uppger, att de deltar i planeringen av undervisningen.

En slutsats är, att större delen av eleverna upplever sina modersmålsstudier mycket positivt.

Betygsutfall vårterminen 2007

En annan fråga i enkäten gällde de senast erhållna betygen i svenska alternativt svenska som andraspråk och modersmål. Alla hittills genomförda uppföljningar visar att betygsutfallet i modersmål är högre än i svenska eller svenska som andraspråk, men att resultaten i svenska och svenska som andraspråk också är goda. Att ingen angett att de fått *Icke godkänt* kan bero på att de elever som fått detta betyg har avstått från att svara.

Tabell 5.1 Betyg i svenska, svenska som andraspråk och modersmål vårterminen 2007

	IG	G	VG	MVG	Uppgift saknas
Svenska	--	9	20	6	2
Svenska som andraspråk	--	17	7	--	2
Modersmål	--	11	20	30	2

Källor: Elevenkäter vårterminen 2007

Studiehandledning i gymnasieskolan

Nio elever har uppgett att de fick studiehandledning på modersmålet läsåret 2006-2007. Samtliga ansåg att denna insats var tillräcklig. Merparten av de i enkäten tillfrågade eleverna, 51 stycken, uppgav att de inte fick någon studiehandledning. Av dessa uppgav fem att de skulle ha behövt studiehandledning.

Förslag till åtgärder

I *Kvalitetsredovisning för 2006* påtalades att behovet av studiehandledning skulle aktualiseras i samband med att den individuella studieplanen upprättas för att sedan följas upp på sedvanligt sätt i den dagliga verksamheten, men också i samband med utvecklingssamtalen. Berörda rektorer skulle ha ansvar för kontakterna med rektor för modersmålsundervisningen när behov av studiehandledning har identifierats. Denna åtgärd förslås förlängas att gälla även under 2008.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens bedömning av måluppfyllelsen

Nämnden anser att deltagandet och resultaten när det gäller modersmålsundervisningen är mycket tillfredsställande.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens förslag till åtgärder

Med bakgrund av resultaten och deltagandet när det gäller modersmålsundervisningen anser nämnden att några särskilda åtgärder inte behöver vidtas. Nämnden vill däremot ha en redovisning i *Kvalitetsredovisning för 2008* av omfattningen av studiehandledningen inom gymnasieskolan under 2008 samt vilka åtgärder som vidtagits för att säkerställa att elever som är i behov av studiehandledning kommer i åtnjutande av denna.